

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

09 iunie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Penal în următoarea componență:
președinte
judecători

Iurie DIACONU
Liliana CATAN
Ion GUZUN

examinînd admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de avocatul Stratu Andrei în numele inculpatului, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 februarie 2021, în cauza penală privindu-l pe

CHIRIAC Iurie XXXXXX, născut la
xx xxxxxxxx xxxx, originar r-nul XXXXXXXX, s.
XXXXXXXX, domiciliat în mun. XXXXXXXX, com.
XXXXXXXX, str. X. XXXXXXXX xx/x, ap. xx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 13.03.2020– 27.11.2020;

Instanța de apel: 16.12.2020– 23.02.2021;

Instanța de recurs: 05.05.2021 – 09.06.2021.

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, din 27 noiembrie 2020, Chiriac Iurie a fost recunoscut vinovat și condamnat pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de închisoare pe termen de 5 ani, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

Potrivit prevederilor art. 90 alin. (1) Cod penal, pedeapsa cu închisoare numită inculpatului a fost suspendată condiționat, cu stabilirea termenului de probațiune de 4 ani, dacă ultimul nu va săvârși o nouă infracțiune și prin comportare exemplară și muncă cinstită va îndreptăți încrederea ce i s-a acordat.

S-a aplicat în privința lui Chiriac Iurie măsura preventivă – obligarea de a nu părăsi țara, până la rămânerea definitivă a sentinței.

S-a admis cerința procurorului și s-a încasat din contul lui Chiriac Iurie în bugetul de stat suma de 320 lei cu titlu de cheltuieli judiciare suportate pentru efectuarea raportului de expertiză judiciară.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, în fapt, a constatat că, Chiriac Iurie la 11 ianuarie 2020, aproximativ la orele 23:00, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admitînd în mod conștient survenirea acestora, urmărind scopul vătămării integrității corporale a persoanei,

aflându-se în mun. XXXXXXX, com. XXXXXXX, str. XXXXXX, în rezultatul unui conflict, intenționat i-a aplicat cu un obiect contondent dur lui Panuța Dumitru, lovituri în regiunea capului, cauzându-i conform raportului de expertiză judiciară nr. 202002D0415 din 18.02.2020, traumă carnio-cerebrală manifestată prin: contuzie cerebrală medie, fractura cominutivă denivelantă înfundată a osului parietal drept, hematom epidural minor parietal pe dreapta, focare de contuzie mici parietal pe dreapta, fractura oaselor nazale bilateral, fractura cominutivă a peretelui medial orbitei stângi cu deplasare, emfizem subcutan craniul facial pe stângă, edem a țesuturilor moi subcutane cu accent craniul facial, excoriație a țesuturilor moi a capului și feței, care au fost cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contondent dur cu suprafața de interacțiune limitată, posibil în timpul și circumstanțele indicate, care prezentau pericol pentru viață și în baza acestui criteriu au fost calificate ca vătămare corporală gravă.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare, a fost atacată cu apel de către procuror și de avocatul Cailic Zinaida în interesele inculpatului.

3.1 Acuzatorul de stat a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatului să-i fie numită pedeapsa în baza art. 151 alin. (1) Cod penal sub formă de închisoare, cu executare reală, fără aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal.

Consideră că pedeapsa este prea blândă, nu corespunde personalității celui vinovat și este nefondată, întrucât nu corespunde circumstanțelor comiterii infracțiunii și gradului pericolului social ce îl prezintă inculpatul.

3.2 Avocata Cailic Zinaida în interesele inculpatului în apel a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei sentințe de achitare.

Apelanta a considerat că instanța de fond a judecat unilateral și superficial cauza de învinuire a lui Chiriac Iurie în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (1) Cod penal, în lipsa unei cercetări obiective a probelor apărării, cu aprecierea eronată a împrejurărilor de fapt, iar ca rezultat constatarea greșită a aspectelor de fapt și de drept, care au dus la o condamnare ilegală în privința Chiriac Iurie.

Instanța de fond în mod eronat a reținut un șir de circumstanțe prin care s-ar fi dovedit cu certitudine vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii.

De fapt, mijloacele probatorii prezentate de către partea acuzării, nu stabilesc nici în mod direct, nici indirect din punct de vedere al coroborării lor vinovăția lui Chiriac Iurie în comiterea faptei imputate, dar demonstrează cert faptul că Chiriac Iurie s-a aflat în stare de legitimă apărare. În acest context, s-a menționat că o altă condiție implicită a apărării legitime impune proporționalitatea apărării în raport cu gravitatea pericolului și cu împrejurările care au produs atacul ori în condițiile date s-au depășit limitele acestei proporționalități.

4. Prin decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 23 februarie 2021, apelul avocatului Cealic Zinaida în interesele inculpatului a fost respins ca nefondat. Apelul procurorului a fost admis, cu casarea parțială a sentinței în partea

individualizării pedepsei și s-a pronunțat în această parte o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care s-a exclus aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, și s-a dispus executarea pedepsei cu închisoarea în penitenciar de tip semiînchis.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a menționat că, instanța de judecată corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a ajuns la concluzia că inculpatul a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 151 alin. (1) Cod penal. Aceste împrejurări au fost constatate din totalitatea de probe acumulate la cauza penală și care au fost corect apreciate, respectându-se prevederile art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor.

Referitor la cele invocate de avocata Cialic Zinaida în interesele inculpatului precum că Chiriac Iurie s-a aflat în legitima apărare, instanța de apel a atestat că, potrivit art. 36 alin.(2) Cod penal, este în stare de legitimă apărare persoana care săvârșește fapta pentru a respinge un atac direct, imediat, material și real, îndreptat împotriva sa, a altei persoane sau împotriva unui interes public și care pune în pericol grav persoana sau drepturile celui atacat ori interesul public, pe când că speță nu este aplicabil institutul legitimei apărării, ori la momentul aplicării loviturilor lui Panuța Dumitru, atacul a pierdut caracterul direct, imediat, material și real, iar inculpatul era în afara oricărui pericol. Astfel, apărarea, deja nu mai era concomitentă cu atacul, și nu era îndreptată pentru a respinge un careva atac.

Referitor la solicitarea acuzatorului de stat privind aplicarea pedepsei sub formă de închisoare, fără aplicarea art. 90 Cod penal, instanța de fond, la numirea felului și măsurii de pedeapsă a ținut cont de unele circumstanțe reale și personale, cum ar fi caracterul și gradul de pericol social al infracțiunii, că infracțiunea a fost săvârșită intenționat, conform prevederilor art. 16 Cod penal se referă la infracțiuni grave, iar circumstanțe atenuate și agravante n-au fost reținute.

La stabilirea pedepsei instanța de apel a ținut cont de persoana celui vinovat, care este fără antecedente penale, căsătorit, nu se află la evidența medicului narcolog sau psihiatru, însă ținând cont de faptul că inculpatul a comis o infracțiune ce atentează la relațiile sociale cu privire la viața și sănătatea persoanei, dânsul a evitat să-și prezinte scuzele de rigoare victimei și să întreprindă careva acțiuni în vederea recuperării prejudiciului cauzat prin comiterea infracțiunii.

Astfel, pe parcursul perioadei de examinare a cauzei penale în privința lui Chiriac Iurie, ultimul nu a întreprins careva măsuri în vederea recuperării prejudiciului material cauzat părții vătămate, fapt omis de către prima instanță la individualizarea pedepsei, de aceea instanța de judecată a considerat inoportună în cazul dat aplicarea pedepsei închisorii cu suspendarea executării ei pe o anumită perioadă în privința inculpatului or, condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei conform art. 90 Cod penal este un drept și o rezervă în atitudine a

instanței și nu o obligație, și se aplică de instanța de judecată ținând cont de circumstanțele cauzei și de persoana celui vinovat.

Prin urmare, la stabilirea măsurii de pedeapsă instanța ia în considerație caracterul și gradul pericolului social și prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, personalitatea inculpatului care nu se află la evidența medicului narcolog sau psihiatru. De faptul că, nu și-a recunoscut vina, nu s-a căit sincer, infracțiunea comisă este gravă, consideră că inculpatul trebuie să poarte răspundere penală pentru faptele săvârșite, iar îndreptarea și reeducarea lui este posibilă cu aplicarea pedepsei închisorii pe un termen de 5 ani.

6. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, avocatul Stratu Andrei în numele inculpatului a atacat-o cu recurs ordinar, invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 10), 12) Cod de procedură penală, solicitând casarea totală a deciziei, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri privind achitarea inculpatului pe motiv că faptele comise de ultimul nu conțin semnele calificative ale infracțiunii prevăzute de art. 151 alin. (1) Cod penal, urmînd a fi calificate drept legitimă apărare.

În motivare recurentul a indicat că, legitima apărare este o activitate social-utilă, deoarece fapta săvârșită în condițiile enunțate de lege nu este prejudiciabilă. Lipsește vinovăția persoanei care, fiind în stare de legitimă apărare, a fost impusă să acționeze pentru a apăra valorile sociale de un atac, adică, îndreptarea spre inculpat de către victimă cu un ferestruu pornit, însoțită de amenințarea din partea lui Panuța Dumitru cu aplicarea ferestruului, precum și cunoașterea despre faptul că ultimul este în stare de ebrietate, stare în care adesea provoca certuri atât în familie cât și în societate, pentru contracararea cărora era necesară intervenția poliției, a fost întemeiat percept de Chiriac Iurie ca fiind un atac direct, iminent, material și real.

Contracararea acestui atac s-a efectuat printr-o modalitate ce nu depășește limitele atacului, prin efectuarea câtorva lovituri cu un băț găsit în preajmă peste ferestruul în funcțiune, cu scopul de a curma acel atac și a-și apăra viața și integritatea sa fizică. Iar martorii oculari audiați în cadrul cercetării judecătorești Ștefanco Nicolae și Andriuța Piotr confirmă pe deplin circumstanțele săvârșirii faptei invocate de către Chiriac Iurie.

La materialele cauzei nu există nici o probă care ar demonstra intenția lui Chiriac Iurie de a-i provoca lui Panuța Dumitru vătămări corporale grave.

Atât instanțele de fond cât și de apel nu au atras atenția nici asupra conținutului ordonanței de scoatere parțială a lui Chiriac Iurie de sub urmărire penală din 06.03.2020 (f.d. 138-145) emisă de procuror din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii de huliganism. Astfel, deși s-a constatat că huliganismul a avut loc și această infracțiune nu a fost săvârșită de către Chiriac Iurie ci de către Panuța Dumitru, organul de urmărire penală din anumite motive necunoscute nu a continuat cercetările și nu l-a atras la răspundere penală pe ultimul pentru fapta comisă, dar s-a limitat exclusiv la faptul că lui Panuța Dumitru i-au fost cauzate vătămări corporale grave.

Concluzia instanței precum că inculpatul a săvârșit infracțiunea incriminată, este eronată deoarece instanța și-a întemeiat concluzia prin probe ce invocă circumstanțe bazate doar pe presupuneri. S-a depistat că, instanța de fond corect a statuat persistența circumstanțelor atenuante, repararea benevolă a pagubei pricinuite sau înlăturarea daunei cauzate și ilegalitatea sau imoralitatea acțiunilor victimei, dacă ele au provocat infracțiunea. Careva circumstanțe agravante nu au fost reținute, însă, instanța de apel, la individualizarea pedepsei, menționează lipsa circumstanțelor atenuante, cu agravarea situației.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privitor la opinia sa asupra recursului avocatului, menționând că acesta urmează a fi declarat inadmisibil, ca fiind vădit neîntemeiat și lipsit de temeiuri legale.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar pe baza materialului din dosar și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Conform prevederilor art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel.

Sub acest aspect se reține că, recursul este fondat pe temeiurile din art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) și 12) Cod de procedură penală, însă, în pofida normelor de drept enunțate, nu este specificat, în raport cu relevanțele conținute în partea descriptivă a hotărârilor contestate, care ar fi erorile de drept concrete ce ar indica că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii, acesta este expus neclar, instanța a admis o eroare gravă de fapt, dar raportată la prescripțiile din art. 6 pct. 11¹) Cod de procedură penală, care i-ar fi afectat soluția, că s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale, fiind omisă în totalitate argumentarea ilegalității hotărârii atacate în acest sens.

Instanța de recurs verifică doar dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

În sensul vizat și în raport cu circumstanțele invocate în recursul ordinar, în care nici nu sunt indicate concrete erori de drept și clar definite, se reține că împrejurările menționate în partea descriptivă a hotărârilor contestate, relevă în mod concludent că instanțele de fond și de apel au constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept privind învinuirea înaintată inculpatului și încadrarea juridică justă a acțiunilor infracționale ale acestuia, în strictă conformitate cu prevederile normelor de procedură penală și prescripțiilor de drept material, prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, inclusiv declarațiile inculpatului, părții vătămate și a martorilor, raportul de expertiză judiciară medico-legală nr. 202002D0415 din 18.02.2020, informație de la medicul narcolog și psihiatru, precum că Chiriac Iurie nu se află la

evidența lor, toate probele fiind apreciate în conformitate cu prevederile art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității, veridicității și coroborării lor, instanțele indicând motivele pentru care au respins dovezile și versiunile apărării, instanța de apel pronunțându-se argumentat și detaliat asupra tuturor motivelor invocate în apelul de pe rol, probele administrate pe caz demonstrând clar și cert prezența în acțiunile inculpatului a elementelor infracțiunii prevăzute la art. 151 alin. (4) Cod penal, deci instanțele încadrând juridic corect fapta săvârșită.

Totodată, pedeapsa respectivă a fost motivată, individualizată și aplicată inculpatului de către instanța de apel în corespundere cu prevederile legale, fiind una echitabilă și proporțională în raport cu gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, cât și a scopului pedepsei penale sub aspectul restabilirii echității sociale, corectării inculpatului, prevenirii săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea lui, cât și a altor persoane.

La fel, Colegiul penal menționează că nu pot fi reținute nici argumentele apărării precum că inculpatul a comis fapta fiind în stare de legitimă apărare.

În acest sens, Colegiul penal notează că potrivit art. 36 alin. (1) Cod penal, *nu constituie infracțiune fapta, prevăzută de legea penală, săvârșită în stare de legitimă apărare;*

(2) Este în stare de legitimă apărare persoana care săvârșește fapta pentru a respinge un atac direct, imediat, material și real, îndreptat împotriva sa, a altei persoane sau împotriva unui interes public și care pune în pericol grav persoana sau drepturile celui atacat ori interesul public;

(3) Este în legitimă apărare și persoana care săvârșește fapta, prevăzută la alin. (2), pentru a împiedica pătrunderea, însoțită de violență periculoasă pentru viața sau sănătatea persoanei ori de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe, într-un spațiu de locuit sau într-o altă încăpere.

Din conținut normei legale menționată supra, sunt evidențiate unele criterii, obligatorii pentru existența stării de legitima apărare, iar noțiunea de bază fiind atacul privit ca acțiunile sau comportarea violentă a omului îndreptată împotriva valorilor sociale ocrotite de lege. Totodată, această sursă definește condițiile atacului, enumerate în textul normei privind legitima apărare, conform căreia atacul trebuie să fie direct, imediat, material și real.

Astfel, pentru a fi în prezența unui atac este necesară existența unor condiții si anume, acesta să fie direct, imediat, material și real, atacul să fie îndreptat împotriva persoanei, drepturilor acesteia ori a interesului public, să pună în pericol grav valorile apărute.

Atacul este direct când prin el se creează un pericol care amenință nemijlocit valorile ce formează obiectul legitimei apărări, în prezența legăturii de cauzalitate dintre atac și pericolul grav creat, caracterului lui imediat determinându-se prin intervalul mic dintre momentul începerii și apariției pericolului, componenta

materială realizându-se prin fapte de natură să provoace modificări materiale și/sau fizice asupra valorilor împotriva cărora se îndreaptă, conținutul lui real urmând a fi obiectiv și nu presupus de persoană.

O altă condiție implicită a legitimei apărări impune proporționalitatea apărării în raport cu gravitatea pericolului și cu împrejurările în care s-a produs atacul ori în condițiile în care s-au depășit limitele acestei proporționalități.

În speță condițiile enunțate nu persistă, motiv pentru care instanța de apel corect a concluzionat că, la materialele cauzei nu există careva probe ce ar confirma că inculpatul a săvârșit fapta pentru a respinge un atac direct, imediat și real, îndreptat împotriva sa, nefiind întrunite cerințele obligatorii impuse de dispozițiile art. 36 Cod penal, inclusiv prin probele administrate pe cauza dată se infirmă versiunea inculpatului privind comiterea faptei prejudiciabile în legătură cu respingerea pretinsului atac direct, imediat și real, îndreptat împotriva sa, concluzie preluată și de către instanța de recurs.

Potrivit jurisprudenței CtEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului mijloacelor de probă, acestea demonstrând cu prisosință soluția dată de prima instanță. Or, în cazul în care instanța de fond și-a motivat decizia arătând în mod concret la împrejurările, care confirmă sau infirmă o acuzație penală, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță (*hotărârea CtEDO Garcia Ruis c. Spaniei, Helle c. Finlandei*). Art. 6 din CEDO impune în sarcina instanței, obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, argumentelor și probelor propuse de părți, cu excepția cazului în care se apreciază relevanța acestora, iar obligația motivării deciziilor, impusă instanțelor de art. 6 § 1 din CEDO, nu poate fi înțeleasă ca impunând formularea unui răspuns detaliat la fiecare argument (*hotărârea CtEDO, pct. 80-81, Perez c. Franței, Van de Hurk c. Țărilor de Jos*).

Pornind de la relevanțele art. 27, 414 alin. (1) și (2), Cod de procedură penală, judecătorul apreciază probele în conformitate cu propria sa convingere, formată în urma cercetării tuturor probelor administrate. Instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel, și poate da o nouă apreciere probelor din dosar. Astfel, activitatea instanțelor de fond și de apel privind doar aprecierea sau reaprecierea probelor și circumstanțelor cauzei, inclusiv în latura pedepsei și cea civilă, în alt sens decât cel pe care îl propune acuzarea și apărarea este o competență și prerogativă legală a acestor instanțe, care nu constituie un temei de drept separat din numărul celor incluse în art. 427 Cod de procedură penală și, astfel, invocarea doar acestei chestiuni în recursurile ordinare, la fel, este lipsită de orice temei legal.

Mai mult, motivele invocate în recursul vizat au constituit deja obiect de examinare în instanțele de fond și de apel, fiind oferite răspunsuri argumentate în **pct.**

4-5 al prezentei decizii, iar o altă opinie asupra probelor și circumstanțelor pricinii care au fost puse la baza sentinței de condamnare, conform jurisprudenței CtEDO, nu poate servi temei pentru reexaminarea cauzei (*hotărârea din 16 ianuarie 2007, pct. 20, cazul Bujnița versus Moldova*).

Având în vedere considerentele menționate în partea descriptivă a prezentei decizii și raportând situația reținută în cauză la prevederile art. 432 alin. (2) Cod de procedură penală, Colegiul penal concluzionează că, la judecarea cauzei în ordine de apel, instanța a respectat prevederile legale pertinente și relevante, prescrise de art.414-419 Cod de procedură penală, iar argumentele din recursul ordinar declarat de avocat, sunt vădit neîntemeiate.

9. În temeiul art. 432 alin. (1) – (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul Penal

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de avocatul Stratu Andrei în numele inculpatului, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 februarie 2021, în cauza penală privindu-l pe *CHIRIAC Iurie Xxxxx*, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 21 iulie 2021.

Președinte

Iurie DIACONU

Judecător

Liliana CATAN

Judecător

Ion GUZUN